

Semesterplan for KA sidefag 2026

Kandidatuddannelsen i Psykologi

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet.....	2
Almenpsykologi med psykologiens historie (for både 45 ECTS og 75 ECTS sidefag).....	3
Valgfag (kun KA-sidefag på 75 ECTS).....	13
Køn og feminisme i Psykologi.....	14
Psykologiens videnskabsteori	23
Religionspsykologi.....	31
Ungdommen og præstationskultur	38

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet

Oplysninger om semesteret

Studienævn: Studienævn for Psykologi

Studieordning 2025: <https://studieordninger.aau.dk/2025/53/5890>

se §18 for den specifikke kursus/modulbeskrivelse

Semesterets temaramme

Uddannelsens 8. semester er centreret omkring afhandlingen i Almenpsykologi med Psykologiens Historie, som giver den studerende mulighed for at reflektere over psykologien som sammenhængende videnskab og fagområde. Målet er, at den studerende udvikler kompetencer svarende til kompetencemål for projektmodul.

Semesterets organisering og forløb

Kandidatsidefag på 45 ECTS og 75 ECTS

På 8. semester er der et projektmodul.

I tilknytning til projektarbejdet tilbydes følgende aktiviteter:

Introduktion og gruppedannelse (forestås af Carsten Rønn)

Seminarundervisning, 5x2 timer (forestås af projektvejlederne)

Kun kandidatsidefag på 75 ECTS:

Studerende på kandidatsidefag på 75 ECTS følger desuden tre valgfag à 5 ECTS.

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning

Ankerlærer: Nik Kharlamov, nik@ikp.aau.dk

Sekretariatsdækning

Skemalægger: Birgitte Skovsgaard, bsk@ikp.aau.dk

Eksamensadministration af BA, BA-sidefag & KA-sidefag: Bjørn Dan Andersen, bda@ikp.aau.dk

Eksamensadministration af KA: Christina Gertsen, chge@ikp.aau.dk

Praktikadministration: Christina Gertsen, chge@ikp.aau.dk

Rekvisitionsbudget: Lotte Brunø brunoe@ikp.aau.dk

Evaluerings: Birgitte Skovsgaard, bsk@ikp.aau.dk

Uddannelseskoordinator/Studienævnssekretær: Andrea Dosenrode, ad@ikp.aau.dk

Dispensations- og meritansøgninger sendes til: Psyk-disp-merit@ikp.aau.dk

Almenpsykologi med psykologiens historie (for både 45 ECTS og 75 ECTS sidefag)

Modultitel dansk: Almenpsykologi med psykologiens historie

Modultitel engelsk: *General Psychology including the History of Psychology*

ECTS: 15

STADS-kode: HEA880018P

Placering

KA-Sidefag 2. semester

Modulansvarlig

Rasmus Birk, rbirk@ikp.aau.dk

Bo Allesøe Christensen, boallesoe@ikp.aau.dk

Vejledere

Carsten Rønn, sorbus@ikp.aau.dk

NN

Seminarholdere

NN

Type og sprog

Projektmodul

Dansk og engelsk

Mål

Viden

Den studerende skal gennem projektet opnå viden om og forståelse af:

- Teorier og metoder inden for de valgte almenpsykologiske aspekter
- udvalgte relevante aspekter af psykologihistorien (fænomenhistorien og/eller forskningshistorien) og psykologiens videnskabsteori

Færdigheder

Den studerende skal gennem projektet opnå færdigheder i:

- at formulere og vurdere en interessant teoretisk eller empirisk problemstilling inden for almenpsykologien samt begrunde og vælge relevante analyse- og løsningsmodeller
- at anvende almenpsykologiens videnskabelige metoder og redskaber på en teoretisk eller empirisk problemstilling
- at kunne bringe mindst to teoretiske perspektiver på en valgt problemstilling i anvendelse
- at syntetisere forskellige teoretiske perspektiver
- at kunne indlejre en problemstilling psykologihistorisk (fænomen- og/eller forskningshistorisk)

- at kunne analysere udvalgte relevante videnskabsteoretiske aspekter af en almenpsykologisk problemstilling og
- at kunne formidle og diskutere almenpsykologiske problemstillinger og løsningsmodeller til fagfæller og ikke-specialister

Kompetencer

Den studerende skal gennem projektet opnå kompetencer til:

- at kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge inden for det almenpsykologiske handlingsrum
- selvstændigt at kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang
- at kunne identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i almenpsykologiske læringsmiljøer samt at kunne bidrage til organiseringen af et produktivt samarbejde i fællesskab med projektvejlederen
- anvende relevante studieteknikker og redskaber, der muliggør opfyldelsen af fagets centrale mål, herunder reflekteret og ansvarligt at anvende digitale redskaber til tilegnelse, opbevaring, bearbejdning, deling og formidling af viden
- at kunne reflektere over egen faglig progression inden for det almenpsykologiske fagområde samt
- at kunne anvende generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse, hvor almenpsykologien er relevant samt
- at bringe ovenstående viden og færdigheder i anvendelse i konkrete professionelle sammenhænge

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Projektet i modulet Almenpsykologi med psykologiens historie skal demonstrere den studerendes evne til på kvalificeret vis at formulere, analysere og bearbejde problemstillinger inden for et afgrænset almenpsykologisk emne. Temarammen ligger i forlængelse af modulerne på studiets 5.-7. semester.

Projektet er teoretisk og indebærer formulering og bearbejdning af en almenpsykologisk problemstilling, der kan inddrage såvel socialpsykologiske, personlighedspsykologiske, kognitionspsykologiske som udviklingspsykologiske aspekter.

Problemstillingen skal inddrage mindst to forskellige teoretiske perspektiver. Den valgte problemstilling skal ligeledes indlejres psykologihistorisk (fænomenhistorisk og/eller forskningshistorisk) og videnskabsteoretisk.

Der kan indgå egen empiri i projektet, men dette er ikke påkrævet.

Den valgte problemstilling kan omhandle fænomener fra såvel normalpsykologien som den afvigende psykologi eller psykopatologien for så vidt som disse fænomener kan bringes under en almenpsykologisk synsvinkel eller anvendes til at belyse almenpsykologien

Omfang og forventet arbejdsindsats

15 ECTS svarer til 405 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

<i>Aktivitet</i>	<i>Timer</i>
<i>Introduktion og gruppedannelse</i>	<i>4</i>
<i>Forelæsningsrække, 7 x 2 timer</i>	<i>14</i>
<i>Vejledning (for en 2-personers gruppe)</i>	<i>2</i>
<i>5 seminargange á 2 timer</i>	<i>10</i>
<i>Læsning og forberedelse</i>	<i>373</i>
<i>Eksamen</i>	<i>1-2 timer afhængigt af gruppestørrelse</i>

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 7 (ekskl. Semesterintroduktion)

Antal seminartimer: 5x2 timer

Antal seminarhold: (afhænger af antallet af vejledere)

Deltagere

Samlæses med 6. semester på bachelorstudiet i psykologi.

Deltagerforudsætninger

Det anbefales, at man har gennemført de foregående sidefagssemestre.

Modulaktiviteter (kursusgange mv.)

Følgende er en oversigt over:

- Gruppedannelse og semesterintroduktion
- Forelæsningsrækken i almenpsykologi og psykologiens historie
- Evalueringerne

Udover dette afholdes der seminar.

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser/ Seminarholder
Introduktion & gruppedannelse, dag 1	6 x 45 min.	Introduktion til bachelorprojektet og gruppedannelse	Rasmus Birk og Bo Allesøe
Emnesparring v/ Ankerlærer	4x45 minutter	Seminar og sparring om projektideer, emner mm.	Rasmus Birk og Bo Allesøe
Psykologiens historie	2 x 45 min.	The emergence of modern psychology and it's meta-theoretical issues	Brady Wagoner
Psykologiens historie	2 x 45 min.	Forholdet mellem psykologi og historie	Rasmus Birk
Psykologiens historie	2 x 45 min.	Psykologi, samfund og magt	Rasmus Birk
Almenpsykologi	2 x 45 min.	Almenpsykologi	Carsten Rønn
Almenpsykologi	2 x 45 min.	Subjektsyn: et forsøg på et vue	Bo Allesøe
Almenpsykologi	2 x 45 min.	Kritisk Psykologi	Anja Stanek
Almenpsykologi	2 x 45 min.	Almenpsykologi og evolutionær realisme	Einar Baldursson
Almenpsykologi	2 x 45 min.	Psychology and the politics of knowledge production	Sarah Awad
Midtvejsevaluering	1 x 45 min		Rasmus Birk og Bo Allesøe
Slutevaluering	1 x 45 min		Rasmus Birk og Bo Allesøe

Mundtlig på baggrund af projekt.

Den mundtlige del af prøven foregår som en diskussion mellem den/de studerende, eksaminator og censor med udgangspunkt i den af én eller flere studerende udarbejdede projekt- rapport.

Den mundtlige prøve indledes med et oplæg fra den/de studerende, som maksimalt forventes at vare 5 minutter pr. studerende.

Sidetæl: En projektrapport på:

- 15-25 sider for individuelt udarbejdede projektrapporter
- 40-50 sider for to studerende
- 50-70 sider for tre studerende
- 60-80 sider for fire studerende
- 70-90 sider for fem studerende
- 80-100 sider for seks studerende

Resumé: Der udarbejdes et resumé på engelsk. Resuméet skal være på højst 2 sider og indgår i helhedsvurderingen. En procesbeskrivelse vedlægges projektet som bilag.

Besvarelsen skal demonstrere de læringsmål, som er angivet i modulbeskrivelsen ovenfor.

Normeret prøvetid: Ved gruppeprøver: 20 minutter pr. studerende samt 10 minutter til votering og karaktergivning pr. gruppe. For individuelle eksaminer er prøvetiden 30 minutter inklusive votering og karaktergivning.

Der foretages en samlet bedømmelse af projektrapporten (inkl. resumé) og den mundtlige præstation.

Pensumramme: 1250 standardsider ikke for snævert afgrænset vejledergodkendt, selvvalgt litteratur i tilknytning til projektet

Forelæsningsrække: Almenpsykologi og psykologiens historie

Dette er en frivillig (dvs. uden eksamen) forelæsningsrække som tilbydes til de studerende på 6. semester og KA-sidefag. Der opgives ikke pensum til dette fag, men en række forslag til litteratur, som kan være en inspiration til jeres projekter. Formålet med kurset er at gennemgå forskellige perspektiver på det almenpsykologiske, samt på psykologiens historie og dens relevans.

Forelæsningsbeskrivelser og anbefalet litteratur:

The emergence of modern psychology and it's meta-theoretical issues

2x45 minutter v/ Brady Wagoner

This lecture traces the emergence of modern psychology in 18th and 19th century with attention to the sticky meta-theoretical issues thinkers dealt with in outlining the fledgling discipline. These issues have not been solved to this day but remain as implicit assumptions in the background of contemporary thinking about the mind. Returning to the early formation of psychology we can make them explicit and openly discuss them.

Anbefalet litteratur:

- Greenwood, J.D. (2008). A conceptual history of psychology. McGraw-Hill. Kapitel 8 (55s).
- Leary, D.E. (1982). Immanuel Kant and the Development of Modern Psychology. In W.R.Woodward and M.G. Ash (eds.), The Problematic Science: Psychology in Nineteenth-Century Thought (pp. 17-42). Praeger. (25s)

Forholdet mellem psykologi og historie

2x45 minutter v/ Rasmus Birk

Hvad er forholdet mellem psykologi og historie? Hvorfor skal vi forholde os til *historie* – og særligt psykologiens til tider lidt støvede historie? I denne forelæsning vil jeg argumentere for, at vi bør forholde os til både psykologiens historie og historiske processer mere generelt, fordi psykologiens *genstandsfelt er historisk afhængigt*. Jeg vil argumentere for, at en lang række af psykologiens genstand – subjektivitet, identitet, IQ, kognition, emotioner, psykiske lidelser mm. – er afhængige af historiske processer. Jeg vil dertil introducere til en række forskellige bud på, *hvordan* vi kan forstå denne historiske afhængighed.

Anbefalet litteratur:

- Danziger, K. (1997). Naming the Mind: How Psychology Found its Language. SAGE. Introduction, chapter 4, 5, 6 & 10)
- Valsiner, J. (2012). A Guided Science: History of Psychology in the Mirror of Its Making. Transaction Publishers (pp.75-170)
- Muthukrishna, M., Henrich, J., & Slingerland, E. (2021). Psychology as a Historical Science. Annual Review of Psychology, 72(1), 717–749.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-082820-111436>
- Smith, Roger. 'The History of Psychological Categories'. Studies in History and Philosophy of Science Part C: Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences 36, no. 1 (1 March 2005): 55–94.
<https://doi.org/10.1016/j.shpsc.2004.12.006>.

Psykologi, samfund og magt

2 x 45 minutter v/ Rasmus Birk

I denne forelæsning vil jeg introducere til sociologen Nikolas Rose og hans skelsættende analyser af psykologien. Rose argumenterer for, at psykologi - som videnskab og særligt som praksis - har været en vigtig aktør i opbygningen af moderne, vestlige og liberale demokratier. I forelæsningen vil jeg derudover diskutere, hvordan vi kan forstå psykologiens samfundsmæssige rolle i dag.

Anbefalet litteratur:

- Kvale, S. (2003). The Church, the Factory and the Market: Scenarios for Psychology in a Postmodern Age. Theory & Psychology, 13(5), 579–603.
<https://doi.org/10.1177/09593543030135005>
- Rose, N. (1985). The psychological complex: Psychology, Politics and Society in England 1869-1939. Routledge & Kegan Paul. Can be read online at nikolasrose.com/books

- Rose, N. (1998). *Inventing Our Selves: Psychology, Power and Personhood*. Cambridge University Press.
- Rose, N. (1999). *Governing the Soul: The Shaping of the Private Self* (2nd ed.). Free Association Books.

Almenpsykologi

2 x 45 min v/Carsten Rønn

I forelæsningen fremstilles centrale træk ved Preben Bertelsens forståelse af almen psykologi i 'Antropologisk psykologi'. Preben Bertelsens teori om almen psykologi rummer i sig selv gode muligheder for at planlægge og rammesætte en bachelor opgave/opgave i almen psykologi og psykologiens historie i et eklektisk, integrativt perspektiv, der skaber helhed og sammenhæng. Både med hensyn til kravet om en række psykologiske discipliner, der skal indgå i opgaven; dels relevante og væsentlige metateoretiske overvejelser; dels relevante og væsentlige refleksioner af psykologihistorisk karakter af betydning for den samlede opgave.

I forelæsningen vil disse integrative bestræbelser blive eksemplificeret ved et udvalg af modeller og eksemplariske eksempler på hvordan den antropologiske psykologi kan være en nyttig rammesætter for at planlægge, tilrettelægge, gennemføre, evaluere og dokumentere studier indenfor den almenpsykologiske ramme. Herunder behandles spørgsmål om afgrænsning, valg af teorier og aktuel empirisk forskningslitteratur og integration af empiri og teori i problembehandlingen.

I forelæsningen vil der blive peget på eksempler på hvordan denne rammesætning kan benyttes i projekter vedrørende børn og unges opvækst i familie og i samfundsmæssige, institutionelle sammenhænge som folkeskole, efterskole, specialskole, ungdomsuddannelser, kriminalforsorgens institutioner, asylcentre eller lignende.

Referencer:

- Bertelsen, P. (2003). *Antropologisk psykologi En almenpsykologisk opfattelse af den frie vilje, bevidstheden og selvet*. København: Frydenlund Grafisk. [se fx 'Kapitel 8 En antropologisk psykologisk taksonomi', side 198-217]
- Sonne-Ragans, V. (2019). *Anvendt videnskabsteori Reflekteret teoribrug i videnskabelige opgaver*. København: Samfundslitteratur. [se fx 'Introduktion', side 11-37; 'Kapitel 1 Eklekticisme, side 39-55]

Subjektsyn et forsøg på et vue

2x45 minutter v/ Bo Allesøe

Forelæsningen vil introducere til forskellige subjektsyn i psykologien og hvordan man videnskabsteoretisk kan arbejde med disse. Der vil blive sat særligt fokus på personbegrebet, og på hvordan det i sig selv forsøger at kombinere sociale og biologiske betingelser for at forstå menneskets psykologi, og dels forsøger at forstå mennesket som noget der bliver formet

af disse betingelser men som også er med til at forme dem.

Anbefalet litteratur:

- Harré, R. (2016). Persons as the products and the producers of social acts. *Culture and Psychology*, 22(4), pp. 534-545. (11 s)
- Køppe, S. (2008). En moderat eklekticisme. *Psyke og Logos*, 29, pp. 15-35 (20 s)
- Martin, J. Bickhard, M. (2013). Introducing persons and the psychology of personhood. I *The Psychology of Personhood*. Cambridge University Press. (pp. 1-16, og specielt 1-10) (10 s)
- Sonne-Ragans, V. (2019). Kapitel 7: Subjektsyn. I *Anvendt videnskabsteori* (2. udg.) (s. 173-207). Samfundslitteratur. (34 s)

Kritisk Psykologi

2x45 minutter v/ Anja Stanek

Denne forelæsning introducerer til Kritisk psykologi – også kaldet den subjektvidenskabelige tilgang. Formålet med forelæsningen er at introducere til den teoretiske tilgang og grundlagsforståelse og derfra vise, hvordan teori har betydning for forståelsen af problemer og dermed hvordan teori har betydning for professionel problemløsning i praksis.

Forelæsningens eksemplariske felt er den pædagogiske psykologi og børneområdet, men forelæsningens teoretiske pointer kan selvfølgelig overføres til andre felter – hvor mennesker (også unge og voksne) deltager, udvikler sig og lærer.

Anbefalet litteratur:

- Holzkamp, K. (2005), Mennesket som subjekt for videnskabelig metodik, *Nordiske Udkast*
- Tolman, C. (1994), *An Introduction to German Critical Psychology*, Routhledge. Capt.1 : Ideology, power and subjectivity
- Huniche, L. (2025). Teoriudvikling på kritisk psykologisk grundlag: Om dialektikken mellem grundlagskategorier og enkeltteoretiske begreber. *Nordiske Udkast*, 50(1). <https://doi.org/10.7146/nu.v50i1.153128>
- Stanek, A. H. (2023). Børns fællesskaber og fællesskabernes betydning. *Nordiske Udkast*, 40(1). <https://doi.org/10.7146/nu.v40i1.136676>

Almenpsykologi og evolutionær realisme

2x45 minutter v/ Einar Baldursson

Forestillingen om den "almene" eller "grundlæggende" psykologi er afkom af en filosofisk forestilling der stammer fra første halvdel af det forrige århundrede. Påstanden er, at videnskabernes praksis og resultater kan tilgås ud fra en filosofisk forestilling om verdens orden i form af domæner, strukturer og relationer. Det forrige århundrede er ikke mindst

historien om, hvordan denne forestilling brød sammen i takt med en række revolutionære fund indenfor naturvidenskaberne. Såvel kvantefysikken som evolutionslæren spiller her en central rolle.

Indenfor psykologien ses fortsat, at filosofisk metafysik spiller en rolle som på mange måder er ekko af fortiden. Retninger som eksistentialisme, fænomenologi, hermeneutik og socialkonstruktionisme er eksempler på at filosofiske traditioner og metafysik fortsat sætter dagsorden i psykologien. En del af forklaringen er, at evolutionslæren (her forstået som et fokus på psyken som et produkt af en evolutionær historie) i en længere periode blev ignoreret af psykologiens hovedretninger.

I forelæsnningen vil jeg argumentere for og forsøge at demonstrere, hvordan evolutionær heuristik kan understøtte en naturalistisk forståelse af psykologien. En sådan evolutionær realisme kan skabe et grundlag for og afgrænsning af psykologien og sikre dens ontologiske status.

Anbefalet litteratur:

- Baldursson, E. B. (2020). Evolutionær realisme som perspektiv. In *Metodernes praksis. Bind II: Realistisk Metode i Psykologien* (pp. 93-112). Aalborg Universitetsforlag.
- Giere, R. N. (2004). How models are used to represent reality. *Philosophy of science*, 71(5), 742-752.
- Kurzban, R., & Athena Aktipis, C. (2007). Modularity and the social mind: Are psychologists too self-ish?. *Personality and Social Psychology Review*, 11(2), 131-149.
- Nesse, R. M., & Ellsworth, P. C. (2009). Evolution, emotions, and emotional disorders. *American Psychologist*, 64(2), 129.
- Pawson, R. & Baldursson, E.B. (2020) Lydhør realisme og vejen til mellemniveau teorier. In *Metodernes praksis. Bind II: Realistisk Metode i Psykologien* (pp. 145-164). Aalborg Universitetsforlag.

Psychology and the politics of knowledge production

2x45 minutter v/ Sarah Awad

In this lecture, we discuss psychology as a science that is situated within larger social, political, and economic contexts that have shaped its knowledge production.

One could argue that Psychology is a 'helping' science, aimed at understanding what it is to be human and studying the conditions contributing to mental health, meaningful social relations, and nurturing environments.

However, the psychological science has been also used to oppress and other certain groups of people based on their race, gender, sexuality, ethnicity, and culture.

If psychology is a 'helping' science, who does it help and in the interest of whom?

And does psychological science have a moral and political obligation to work against injustice?

Anbefalet litteratur:

- Teo, T., & Febraro, A. R. (2003). Ethnocentrism as a form of intuition in psychology. *Theory & Psychology*, 13(5), 673-694.
- Winston, A. S. (2020). Scientific racism and North American psychology. In Oxford

research encyclopaedia of psychology

- Rutherford, A., Vaughn-Blount, K., & Ball, L. C. (2010). Responsible opposition, disruptive voices: Science, social change, and the history of feminist psychology. *Psychology of Women Quarterly*, 34(4), 460-473.
- Reddy, G., & Amer, A. (2022). Precarious engagements and the politics of knowledge production: Listening to calls for reorienting hegemonic social psychology. *British Journal of Social Psychology*, <https://doi.org/10.1111/bjso.12609>
- Teo, T. (2011). Empirical race psychology and the hermeneutics of epistemological violence. *Human Studies*, 34, 237-255.

Valgfag (kun KA-sidefag på 75 ECTS)

Køn og feminisme i Psykologi

Modultitel dansk: *Køn og feminisme i Psykologi*

Modultitel engelsk: *Gender and Feminism in Psychology*

ECTS: 5

STADS-kode: HEA460042V

Placering

Bachelorstuderende på 4. eller 6. semester, samlest med KA-sidefagsstuderende, 75 ECTS.

Modulansvarlig

Bolette Windfeld Thesbjerg, bwt@ikp.aau.dk

Sarah Awad, awads@ikp.aau.dk

Undervisere

Lise Rolandsen Agustin, lisera@dps.aau.dk

Noomi Matthiesen, noomi@ikp.aau.dk

Sarah Awad, awads@ikp.aau.dk

Michelle Angelica Lind Kaptain, mianlika@ikp.aau.dk

Christian Bonde Barckmann, cbba@ikp.aau.dk

Julie Nørgaard, jno@ikp.aau.dk

Jonas Yurtsever Vesterdal, yey@ikp.aau.dk

Bolette Windfeld Thesbjerg, bwt@ikp.aau.dk

Christian Gerlach, christiang@ikp.aau.dk

Type og sprog

Valgfag.

Undervisningen foregår på dansk og engelsk.

Mål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om:

- forskellige tilgange til køn og seksualitet og deres bidrag til psykologifagets udvikling
- og grundig forståelse af relevante feministiske begreber og teorier
- og grundig forståelse af feministiske teories bidrag til psykologi
- feministiske teories bidrag til studierne af barndom, udvikling og kønnede forældreskab
- udviklingen af feministiske og queer bevægelser.

Færdigheder

Den studerende skal gennem modulet opnå færdigheder i:

- at beskrive og redegøre for relevante begreber og tematikker inden for køns teorier
- at forklare og analysere feministiske teories bidrag til forståelsen af psykologiske fænomener
- at analysere ulige magtforhold i hverdagspraksisser og på strukturelt niveau
- at analysere feministiske og queorteoriens muligheder, udfordringer og problemstillinger

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at identificere magt- og kønsfordelingsdynamikker i viden og praksis inden for psykologi og beslægtede fagområder
- at anvende viden og færdigheder til teoretisk og metodisk at undersøge relevante psykologiske problemstillinger i lyset af feministisk teori på en selvstændig, velargumenteret, nuanceret og kritisk måde
- at reflektere kritisk og nuanceret over kønsligestilling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Modulet omfatter en introduktion til centrale teorier om køn, herunder feministiske teorier og deres bidrag til psykologisk viden og praksis.

Modulet sætter den studerende i stand til at diskutere og analysere, hvordan teorier om køn og de feministiske teorier har påvirket forskning og viden inden for psykologi og relaterede fag som visuelle kulturstudier, familiestudier, politologi og pædagogik.

Undervisningen vil være baseret på dansk og international forskning og inddrager i høj grad empiriske eksempler.

Forelæsninger arbejdes problemorienteret med udvalgte cases, som efterfølgende diskuteres i grupper og opsamles i plenum.

Omfang og forventet arbejdsindsats

5 ECTS points svarer til 135 timer.

Deltagere

Bachelorstuderende på 4. eller 6. semester, samlæst med KA-sidefagsstuderende, 75 ECTS.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser
1	2 x 45 min	Introduction to main theoretical approaches to gender	Sarah Awad
2	2 x 45 min	Gender as performative subjectivity	Bolette Windfeld Thesbjerg
3	2 x 45 min	Feminist mobilizations & intersectionality	Lise Rolandsen Agustín
4	2 x 45 min	Køn, kognition & Hjerne	Christian Gerlach
5	2 x 45 min	Family and feminism	Noomi Matthiesen
6	2 x 45 min	Køn i den offentlige debat og på institutionelt niveau + gruppeøvelse	Jonas Yurtsever Vesterdal
7	2 x 45 min	Omsorg, psykiatri, diagnoser og feminisme	Christian Bonde Barckmann
8	2 x 45 min	Sexuality in practice	Michelle Angelica Lind Kaptain
9	2 x 45 min	Feminist AI and Tech	Bolette Windfeld Thesbjerg
10	2 x 45 min	Feministisk omsorgsteori i arbejdslivsstudier	Julie Nørgaard

Eksamen

Aktiv deltagelse/løbende evaluering.

Prøven består i tilfredsstillende aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer 75 % tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver (heri indgår bl.a. kort essayskrivning, gruppearbejde og gruppepræsentation), som stilles i løbet af kurset.

ECTS: 5

Bedømmelsesform: Bestået/ikke bestået

Censur: Intern prøve

Hvis den studerende ikke kan bestå ved aktiv deltagelse/løbende evaluering, er der anvendt et eksamensforsøg

Syge- og reeksamen

Skriftlig. Prøven er individuel.

Prøven er en hjemmeopgave, med en af den studerende valgt og af den kursusansvarlige underviser godkendt problemstilling i relation til pensum.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Sidetæl: 5-7 sider.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator

Forelæsningsmanchet/Pensum:

DAG 1

1. Forelæsning - Introduction

2 timer v/ Sarah Awad

The course starts by considering whether there is a tenable distinction between sex and gender, what it means to say that a category is socially constructed, and how social constructions can be oppressive. The purpose of this lecture is to give an overview of the approaches that have tackled these questions and how they have found space in the psychological theorization. Strengths and weaknesses of these different theories are discussed.

Pensum:

- Inglis, D. & Thorpe, C. (2012). *An Invitation to Social Theory*. Cambridge: Polity Press. Chapter 11: Feminist Paradigms. **[23 s.]**
- Stainton Rogers, W., & Stainton Rogers, R. (2001). *The psychology of gender and sexuality: An introduction*. McGraw-Hill Education (UK). Chapter 5: Feminist challenges **[38 s.]**
- Beauvoir, Simone de (2011). Introduction. *The Second Sex* (pp. 23-39). (Constance Borde & Sheila Malovany-Chevallier, Trans.). New York: Vintage Books. **[15 s.]**

Supplementary:

- Young, I. M. (2002). Lived body vs gender: Reflections on social structure and subjectivity. *Ratio*, 15(4), 410-428. **[18 s.]**
- Weisstein, N. (1993). Power resistance and science: A call for a revitalized feminist psychology. *Feminism & Psychology*, 3(2), 239-245. **[7 s.]**
- Rutherford, A., Vaughn-Blount, K., & Ball, L. C. (2010). Responsible opposition, disruptive voices: Science, social change, and the history of feminist psychology. *Psychology of Women Quarterly*, 34(4), 460-473. **[14 s.]**

2. Forelæsning - Judith Butler: Gender as performative subjectivity

2 timer v/ Bolette Windfeld Thesbjerg

This lecture will introduce parts of Judith Butler's work on gender, subjectivity and identity. Butler's thoughts on how the body is constructed and formed into a subject will be discussed along with her thoughts on the relationship between subjectivity and identity. There will be a

discussion of how Butler's sees the subject as suppressed by regimes of power in society. Furthermore, it will be discussed how Butler views gender and how she understands gender as a subjectivizing mechanism. It will also be discussed why and how she is concerned with emancipating individuals from the construct of gender in general and how her critique of feminist theory is grounded in the notion of gender as performative subjectivity.

Pensum:

- Brady, A. & Schirato, T. (2011). Introduction. In Understanding Judith Butler. SAGE Publications Ltd. http://primo.aub.aau.dk/desktop:Samlet:TN_scopus2-s2.0-84859395061 [4 s.]
- Brady, A. & Schirato, T. (2011). Subjectivity, identity and desire. In Understanding Judith Butler. SAGE Publications Ltd. http://primo.aub.aau.dk/desktop:Samlet:TN_scopus2-s2.0-84859395061 [25 s.]

Supplementary

- Butler, J. (1990). Subjects of Sex/Gender/Desire. In Gender Trouble. Routledge. [30 s.]

3. Forelæsning - Feminist mobilizations & intersectionality

2 timer v/ Lise Rolandsen Agustín

In recent years the study of feminist mobilizations has partly focused on the ways in which different inequalities (such as gender, ethnicity, age, etc.) interact in the practices and aims of these social movements. Membership bases, advocacy efforts and mobilization patterns are addressed from the perspective of intersectionality. This session introduces to analyses of feminist mobilization in an international context, current approaches as well as critical perspectives. The session addresses power relations and patterns of in/exclusion within movements and how these dimensions affect their collective identity and action strategies.

Pensum:

- Bonu Rosenkranz, G. & della Porta, D. (2025): "Feminist Movements in Time and Space: An Introduction". In: *Feminist Movements in Time and Space. A European Perspective* (eds della Porta & Bonu Rosenkranz), Palgrave Macmillan, p.1-38. [38 s.]
- Lepinard, E. (2014). Doing Intersectionality. Varieties of Feminist Practices in France and Canada, *Gender & Society*, 28(6), 877–903. [13 s.]
- Christoffersen, A. & Emejulu, A. (2023): "Diversity Within": The Problems with "Intersectional" White Feminism in Practice, *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 30(2), 630–653. [24 s.]

DAG 2

4. forelæsning - Køn, kognition & Hjerne

2 timer v/ Christian Gerlach

Forhold vedrørende hjernen bliver hyppigt inddraget i debatten om kønsforskelle. Men hvad ved vi egentlig om kønsforskelle i kognition og hjerneprocesser? Og hvad skyldes arv og hvad skyldes miljø – og kan vi overhovedet afgøre, hvad der er hvad. Dette er de centrale spørgsmål

som forelæsningen vil søge at komme omkring.

Pensum:

- Gerlach, C. (2017): Det ved vi (ikke) om kønsforskelle i hjernen. <https://videnskab.dk/krop-sundhed/det-ved-vi-ikke-om-koensforskelle-i-hjernen/> [5 s.]
- Hyde, J. S. (2014). Gender similarities and differences. *Annual review of psychology*, 65, 373-398. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115057> [25 s.]
- Joel, D et al. (2015). Sex beyond the genitalia: The human brain mosaic. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112 15468-15473. 112 (50) 15468-15473. [5 s.]
- Ryali, S., Zhang, Y., de Los Angeles, C., Supekar, K., & Menon, V. (2024). Deep learning models reveal replicable, generalizable, and behaviorally relevant sex differences in human functional brain organization. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 121, e2310012121. <https://doi.org/10.1073/pnas.2310012121> [12 s.]

5. Forelæsning - Family and feminism

2 timer v/ Noomi Matthiesen

This lecture describes the western cultural construction of the practice of parenting focusing on the normative ideals of mothering and fathering. The role of developmental psychology, as well as neuroscience, is discussed in the emergence of commonsense notions of motherhood and fatherhood and the gendered parenting practices that these notions incur. This includes a discussion of intensive parenting/mothering and the consequences for families, including families with untraditional structures.

Pensum:

- Faircloth, C. (2021). When equal partners become unequal parents: couple relationships and intensive parenting culture. *Families Relationships and Societies*. 10(2), pp. 231-248. [17 s.]
- Hays, S. (1996). *The cultural contradictions of motherhood*. Yale: Yale University Press. Ch. 1 & 2, pp. 1-50 [50 s.]

6. Forelæsning – Feminisme i den offentlige debat og på institutionelt niveau + gruppeøvelse

2 timer v/ Jonas Yurtsever Vesterdal

I denne forelæsning vil der være fokus på feminisme og kønsroller i den offentlige debat samt på institutionelt niveau – med særligt fokus på EU's direktiv om mindst 40% af det underrepræsenterede køn i bestyrelser. Der vil være en gruppeøvelse, hvor I skal finde på argumenter for og imod direktivet baseret på den position, I bliver bedt om at repræsentere.

Pensum:

- Elomäki, A. (2018). Gender Quotas for Corporate Boards: Depoliticizing Gender and the Economy. *NORA : Nordic Journal of Women's Studies*, 26(1), 53–68. <https://doi.org/10.1080/08038740.2017.1388282>
- Gianoncelli, E. (2022). Anti-feminist Conservative Women Intellectuals and the Rhetoric

of Reaction. *The Political Quarterly* (London. 1930), 93(1), 39–45.
<https://doi.org/10.1111/1467-923X.13082>

DAG 3

7. Forelæsning – Diagnostics and clinical practice under a feminist lens

2 timer v/ Christian Bonde Barckmann

This lecture introduces a feminist perspective on psychiatry and diagnoses. Through examples from psychological practice, we explore how diagnoses shape possibilities for therapeutic intervention and understanding — and how feminist and ethical approaches can open alternative ways of engaging with mental distress.

Pensum:

- Swartz, Sally. “Feminism and Psychiatric Diagnosis: Reflections of a Feminist Practitioner.” *Feminism & Psychology*, vol. 23, no. 1, 2013, pp. 41–48, <https://doi.org/10.1177/0959353512467965>. [8 s.]
- Moore, I., Morgan, G., & Howard, C. (2024). Constructions of “female autism” in professional practices: A Foucauldian discourse analysis. *Feminism & Psychology*, 35(2), 206-227. <https://doi.org/10.1177/09593535241283325> (Original work published 2025) [21 s.]
- Burman, Erica, et al. “Conceptualizing Cultural and Gendered Identities in Psychological Therapies.” *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, vol. 1, no. 2, 1998, pp. 231–55, <https://doi.org/10.1080/13642539808402311>. [24 s.]

8. Forelæsning – Sexuality in practice

4 timer v/ Michelle Angelica Lind Kaptain

We discuss in this lecture dilemmas in relation to analyzing and tackling inequalities in practice and we reflect on the implications of queer and feminist theories for psychological practice. We look at different examples such as The Pleasure Gap and how it is treated in psychosexual therapy. Furthermore, we discuss the possibilities and challenges with cultural relativistic approaches to gender inequalities and work with different clinical case examples

Pensum:

- Frederick, D. A., John, H. K. S. T., Garcia, J. R., & Lloyd, E. A. (2018). Differences in orgasm frequency among gay, lesbian, bisexual, and heterosexual men and women in a US national sample. *Archives of sexual behavior*, 47(1), 273-288. [21 s.]
- Harvey, P., Jones, E., & Copulsky, D. (2023). The Relational Nature of Gender, the Pervasiveness of Heteronormative Sexual Scripts, and the Impact on Sexual Pleasure. *Archives of Sexual Behavior*, 52(3), 1195-1212. [18 s.]
- Klein, V., Kosman, E., & Kahalon, R. (2023). Devaluation of Women’s Sexual Pleasure:

DAG 4

9. Forelæsning – Feminist AI and Tech

2 timer v/ Bolette Windfeld Thesbjerg

Vi lever i en gennemdigitaliseret verden, hvor det første de fleste af os interagerer med om morgenen er en algoritme. Samtidig anerkender vi i højere og højere grad, hvordan algoritmer som dem, der styrer vores sociale medier og de AI-værktøjer, der lever i stort set al teknologi er grundlæggende formet af sociale interesser og værdier. Så hvordan skaber vi mere lige tech? Hvordan kan vi tænke tech og AI på en måde, der mindsker diskrimination og bias i stedet for at fremme det? Og hvordan kan vi forestille os utopiske tech-fremtider for alle fremfor de dystopier, der lige nu virker til at vente om hjørnet?

Pensum:

- Kubes, T. (2025). A Critique of Human-Centred AI: A Plea for a Feminist AI Framework (FAIF). *AI & Society*. <https://doi.org/10.1007/s00146-025-02556-8> [12 s.]
- Hampton, L. M. (2023). Techno-Racial capitalism. In *Oxford University Press eBooks* (pp. 119–136). <https://doi.org/10.1093/oso/9780192889898.003.0008> [17 s.]
- Boydell, K., & Surianarain, S. (2023). Beyond Underpaid Women and Robots : Towards a Better Future of care work. In *Amsterdam University Press eBooks*. https://doi.org/10.5117/9789463728386_ch19 [12 s.]

Supplementary:

- Atanasoski, N. (2023). Feminist technofutures. In *Oxford University Press eBooks* (pp. 137- 154). <https://doi.org/10.1093/oso/9780192889898.003.0009> [17 s.]

10. Forelæsning – Feministisk Omsorgsteori I Arbejdslivsstudier

2 timer v/ Julie Nørgaard

Pensum:

- Nørgaard, J. (2025). Frembringelse eller Fremmedgørelse? Kollektive omsorgspraksisser som kreativ modstand mod produktions- og arbejdsvilkår. *Social Kritik: Tidsskrift for social analyse & debat*. nr. 175/2025-2 [20 s.]
- Green, K. R., & Dupret, K. (2023). Making Sense of Social Sustainability. I J. Krøjer, & L. L. Langergaard (red.), *Social Sustainability in Unsustainable Society: Concepts, Critiques and Counter-Narratives* (s. 73-91). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-51366-4_5 [18 s.]
- Dupret, K., & Krøjer, J. (2023). A Carefully Engaged Researcher's Body. I D. Lydahl, & N. C. Nickelsen (red.), *Ethical and Methodological Dilemmas in Social Science Interventions: Careful Engagements in Healthcare, Museums, Design and Beyond* (s.

243–256). Artikel 20 Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-44119-6_16 [13 s.]

Pensum antal sider i alt: 526 sider

Psykologiens videnskabsteori

Modultitel dansk: *Psykologiens videnskabsteori*

Modultitel engelsk: *Epistemology of Psychology*

ECTS: 5

STADS-kode: HEA880017V

Placering

2. Semester

Modulansvarlig

Svend Brinkmann (svendb@ikp.aau.dk)

Undervisere

Svend Brinkmann (svendb@ikp.aau.dk)

Seminarholdere

Svend Brinkmann (svendb@ikp.aau.dk)

Type og sprog

Kursusmodul

Dansk

Mål

Ifølge studieordningen skal den studerende gennem modulet opnå:

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om og forståelse af:

- de herskende videnskabsteoretiske paradigmer med relevans for psykologien
- de mest centrale videnskabsteoretiske problemstillinger med relevans for psykologien
- psykologiens videnskabsteoretiske egenart og dens forhold til andre fag.

Færdigheder

Den studerende skal gennem modulet opnå færdigheder i:

- at identificere videnskabsteoretiske paradigmers relevans for videnskab i almindelighed
- at identificere videnskabsteoretiske paradigmers relevans for psykologi i særdeleshed
- at analysere og diskutere de videnskabsteoretiske problemer, som knytter sig til psykologisk videnskabeligt arbejde samt
- at formidle videnskabsteoretiske indsigter i psykologfaglige sammenhænge.

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at håndtere videnskabsteoretisk viden og færdigheder på psykologirelevante problemstillinger
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kurset sigter på at bibringe den studerende en basal indsigt i de videnskabsteoretiske problemstillinger og paradigmer, der er relevante for psykologien og dets deldiscipliner, for derved kritisk at kunne vurdere fagets og dets deldiscipliners epistemologiske status. Bemærk, at kurset retter sig mod den samlede psykologi og ikke blot den kvalitative psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Den forventede arbejdsindsats er 135 timer fordelt efter nedenstående skema:

<i>Aktivitet</i>	<i>Timer</i>
<i>10 forelæsninger à 2 timer</i>	<i>20</i>
<i>Læsning og forberedelse</i>	<i>112</i>
<i>Eksamen</i>	<i>3</i>

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 10 x 2 timer (de 10 forelæsninger samles på fem dage)

Deltagere

Studerende på bacheloruddannelsens 2. semester.

Deltagerforudsætninger

Det anbefales, at den studerende har gennemført 1. semester på psykologiuddannelsen på AAU.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

- Basale forelæsninger i pensum hvorunder der præsenteres eksamenslignende spørgsmål til selvstudie.

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser/ Seminarholder
1. Forelæsning	2 x 45 min.	Introduktion til videnskabsteori	Svend Brinkmann

2. Forelæsning	2 x 45 min	Brugen af hypoteser i samfundsvidenskab og psykologi; forståelse og fortolkning	Svend Brinkmann
3. Forelæsning	2 x 45 min.	Positivism	Svend Brinkmann
4. Forelæsning	2 x 45 min.	Kritisk rationalisme og videnskabsparadigmer	Svend Brinkmann
5. Forelæsning	2 x 45 min.	Forklaringstyper samt fænomenologi og hermeneutik	Svend Brinkmann
6. Forelæsning	2 x 45 min.	Kritisk teori	Svend Brinkmann
7. Forelæsning	2 x 45 min	Strukturalisme og poststrukturalisme	Svend Brinkmann
8. Forelæsning	2 x 45 min.	Socialkonstruktivisme	Svend Brinkmann
9. Forelæsning	2 x 45 min.	Videnskabelig realisme og kritisk realisme	Svend Brinkmann
10. Forelæsning	2 x 45 min.	Sandhed og relativisme samt samfundsforskning i samfundet Eksamensforberedelse	Svend Brinkmann

Eksamen

Aktiv deltagelse/løbende evaluering

Prøven består i tilfredsstillende aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer 75 % tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver (heri indgår bl.a. kort essayskrivning, gruppearbejde og gruppepræsentation), som stilles i løbet af kurset.

Hvis den studerende ikke kan bestå ved aktiv deltagelse/løbende evaluering, er der anvendt et eksamensforsøg.

Syge- og re-eksamen:

Skriftlig.

Prøven er individuel.

Prøven er en hjemmeopgave, med en af den studerende valgt og af den kursusansvarlige underviser godkendt problemstilling i relation til pensum.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur. Sidetal: 5-7 sider.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

ECTS: 5

Bedømmelsesform: Bestået/ikke bestået.

Censur: Intern prøve

Vurderingskriterier: Vurderingskriterierne er angivet i Universitetets eksamensordning

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. forelæsning: Introduktion til videnskabsteori

2 timer v/ Svend Brinkmann

I forelæsningen introduceres videnskabsteorien og de særlige forhold, der karakteriserer psykologien, diskuteres.

Forelæsningens pensum:

- Jacobsen, M.H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (2015). Introduktion. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 13-33). København: Hans Reitzels Forlag. **[21 s.]**

2. forelæsning: Introduktion til videnskabsteori samt brugen af hypoteser i samfundsvidenskab og psykologi

2 timer v/ Svend Brinkmann

Spørgsmålet om hypotesedannelse i videnskaben tages op. Svaret på dette spørgsmål er ofte retningsgivende for valg af kvalitativ eller kvantitativ metode. Endvidere diskuteres forståelse og fortolkning.

Forelæsningens pensum:

- Andersen, L. B. & Boolsen, M. W. (2015), Hypotesetest. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen, K. & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og

forvaltning (3. udgave) (pp. 37-67). København: Hans Reitzels Forlag **[31 s.]**

- Brinkmann, S. (2015), Forståelse og fortolkning. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 69-98). København: Hans Reitzels Forlag **[30 s.]**

3. forelæsning: Positivism

2 timer v/ Svend Brinkmann

Positivismen var den absolut dominerende videnskabsteoretiske retning inden for videnskab i almindelighed og (angelsaksisk) psykologi i særdeleshed frem til ca. 1960. Også i dag arbejder mange psykologiske forskere i praksis på grundlag af positivistiske synspunkter

Forelæsningens pensum:

- Boolsen, M. W., & Jacobsen, M.H. (2015). Positivism. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 101-132). København: Hans Reitzels Forlag **[32 s.]**.

4. forelæsning: Kritisk rationalisme og videnskabsparadigmer

2 timer v/ Svend Brinkmann

Poppers kritiske rationalisme udgør et delvist brud med den positivistiske tradition, og hans falsifikationsprincip er i dag en slags gold standard i såvel psykologi som anden videnskab. Kuhns paradigmatheori uddyber opgøret med positivismen og vinder stor popularitet blandt psykologer.

Forelæsningens pensum:

- Vengsgaard, K. (2015). Kritisk rationalisme. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 133-168). København: Hans Reitzels Forlag **[36 s.]**.
- Collin, F. (2015). Videnskabsparadigmer. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 169-203). København: Hans Reitzels Forlag **[35 s.]**.

5. forelæsning: Forklaringstyper samt fænomenologi og hermeneutik

2 timer v/ Svend Brinkmann

Hvor positivismen og den kritiske rationalisme ser årsagsforklaringer som den primære samfundsvidenskabelige forklaringstype, insisterer fænomenologien og hermeneutikken på forståelse med henvisning til grunde som det primære element i samfundsvidenskabelig begribelse.

Forelæsningens pensum:

- Lippert-Rasmussen, K. (2015). Forklaringstyper. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen, K. & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 395-434). København: Hans Reitzels Forlag **[40 s.]**.
- Andersen, H., & Koch, L. (2015). Hermeneutik og fænomenologi. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 205-250). København: Hans Reitzels Forlag **[46 s.]**.

6. forelæsning: Kritisk teori

2 timer v/ Svend Brinkmann

Den kritiske teori udgjorde i en lang periode fra 1930 til ca. 1980 et seriøst alternativ til positivisme og kritisk realisme. Habermas' tredeling af erkendelsesinteresser er stadig central.

Forelæsningens pensum:

- Langagergaard, L. L., & Sørensen, A. (2015). Kritisk teori. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen, K. & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 101-132). København: Hans Reitzels Forlag **[32 s.]**.

7. forelæsning: Strukturalisme og poststrukturalisme

2 timer v/ Svend Brinkmann

Strukturalisme og poststrukturalisme har de senere år haft betydelig indflydelse på dansk psykologi, ligesom disse retninger udgør en del af forudsætningerne for socialkonstruktivismen.

Forelæsningens pensum:

- Esmark, A., & Laustsen, C. B. (2015). Strukturalisme og poststrukturalisme. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 287-323). København: Hans Reitzels Forlag **[37 s.]**.

8. forelæsning: Socialkonstruktivisme

2 timer v/ Svend Brinkmann

Socialkonstruktivismen søger et radikalt opgør med ideen om viden som sand genspejling af en objektiv realitet, og uddyber dermed positivismekritikken, ligesom socialkonstruktivismen til en vis grad har overtaget den kritiske teoris rolle som førende progressivt alternativ til positivisme og videnskabelig realisme i psykologien.

Forelæsningens pensum:

- Collin, F. (2015). Socialkonstruktivisme. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 325-364). København: Hans Reitzels Forlag **[40 s.]**.

9. forelæsning: Videnskabelig realisme og kritisk realisme

2 timer v/ Svend Brinkmann

Den videnskabelige realisme er noget underrepræsenteret i grundbogen, men samtidig formentlig den videnskabsteoretiske holdning, som flest mainstreampsykologer tilslutter sig. Derfor et en kort præsentation af denne retning.

Den kritiske realisme, der har sin primære udbredelse i Storbritannien, gør også op med positivismen, men søger at fastholde ideen om videnskab som erkendelse af objektivt eksisterende strukturer og ideen om mennesket som samfunds- og naturvæsen. Beslægtet med den kritiske psykologi.

Forelæsningens pensum:

- Ladyman, J. (2002). Scientific realism (chapter 5). In J. Ladyman, Understanding philosophy of science (pp. 129-161). London & New York: Routledge. **[33 s.]**
- Vad, P. (2015), Kritisk realisme. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 365-391). København: Hans Reitzels Forlag **[27 s.]**

10. forelæsning: Sandhed og relativisme samt samfundsforskning i samfundet

2 timer v/ Svend Brinkmann

Forholdet mellem sandhed og relativisme samt videnskabens position i samfundet undersøges sandhedsbegrebet og videnskabens position i det moderne samfund. Derudover en grundig gennemgang af forholdene omkring eksamen.

Forelæsningens pensum:

- Lippert-Rasmussen, K. (2015). Sandhed og relativisme. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 477-512). København: Hans Reitzels Forlag **[36 s.]**
- Andersen, H. (2015). Samfundsforskning i samfundet. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard, (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave) (pp. 575-607). København: Hans Reitzels Forlag **[33 s.]**

Samlet pensumliste

- Jacobsen, M.H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (Red.) (2015). Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udgave). København: Hans Reitzels Forlag. (Introduktion, kapitel 1-11, 13 & 16). **[477 s.]**. (Bestilles hjem til Factum

Books).

- Ladyman, J. (2002). Scientific realism (chapter 5). In J. Ladyman, Understanding philosophy of science (pp. 129-161). London & New York: Routledge. **[33 s.]**. (Gøres tilgængelig på Moodle).

I alt 510 sider

Religionspsykologi

Modultitel dansk: Religionspsykologi

Modultitel engelsk: Psychology of Religion

ECTS: 5

STADS-kode: HEA460049V

Placering

Forår

Valgfag på Bacheloruddannelsen og Kandidatsidefaget i psykologi (75 ECTS)

Modulansvarlig

Sarah Awad, awads@ikp.aau.dk

Bo Allesøe Christensen, boallesoe@ikp.aau.dk

Undervisere

Sarah Awad awads@ikp.aau.dk

Bo Allesøe Christensen boallesoe@ikp.aau.dk

Brady Wagoner wagoner@ikp.aau.dk

Alfred Sköld alfred@ikp.aau.dk

Michelle Angelica Lind Kaptain, mianlika@ikp.aau.dk

Type og sprog

Valgfag.

Undervisningen foregår på Dansk og Engelsk

Mål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om:

- forskellige tilgange til religion og religionspsykologi og deres bidrag til psykologifagets udvikling
- de særlige begreber, teorier og tematikker der knytter sig til studier af religion
- hvordan religionsvidenskaben og religionspsykologiens teoriers har bidraget til psykologien
- hvordan religionspsykologien har bidraget til forståelse af centrale social-, person-, og kulturpsykologiske tematikker som for eksempel den religiøse oplevelse, grupper, ritualer, ekstremisme og psykosocial udvikling.

Færdigheder

- at beskrive og redegøre for relevante begreber og tematikker inden for religionspsykologiske teorier

- at forklare og analysere religionspsykologiske teories bidrag til forståelsen af psykologiske fænomener
- at identificere og analysere normative og etiske problemstillinger i hverdagspraksisser samt på strukturelt niveau forbundet med religiøse verdensanskuelser.

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at kunne identificere centrale religionsvidenskabelige problemstillinger og tematikker i viden og praksis inden for religionspsykologien og beslægtede fagområder
- at anvende viden og færdigheder til teoretisk og metodisk at undersøge relevante psykologiske problemstillinger i lyset af religionsvidenskabelig og religionspsykologisk teori på en selvstændig, velargumenteret, nuanceret og kritisk måde
- at reflekterer kritisk og nuanceret over religionspsykologiske problemstillinger.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Modulet omfatter en introduktion til centrale historiske og nutidige psykologiske teorier om religion.

Modulet sætter den studerende i stand til at diskutere og analysere, hvordan psykologiske teorier om religion har påvirket forskning og viden inden for psykologi og relaterede fag som religionsvidenskab, religionssociologi og pædagogik. Desuden vil kurset udstyre de studerende med kompetencer til at identificere, reflektere og potentielt håndtere mulige udfordringer og dilemmaer omkring religiøse anskuelse som de kan møde i praksis.

Undervisningen vil være baseret på teoretisk og empirisk forskning. I forelæsningserne arbejdes der problemorienteret med udvalgte cases, som efterfølgende diskuteres i grupper og opsamles i plenum.

Deltagere

Bachelorstuderende på 4. eller 6. semester, samlæst med KA-sidefagsstuderende, 75 ECTS.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser
1. Forelæsning	4x4	Psychological approaches to religion: an overview	Bo Allesøe Christensen & Sarah Awad
2. Forelæsning	4x4	Altered States of Consciousness: From personal experience to collective symbol	Brady Wagoner
3. Forelæsning	4x4	Hope and Despair – Existential underpinnings of religious longing	Alfred Sköld

4. Forelæsning	4x4	Tackling religious beliefs and practices in clinical practice	Michelle Angelica Lind Kaptain
----------------	-----	---	--------------------------------

Eksamen

Aktiv deltagelse/løbende evaluering

Prøven består i tilfredsstillende aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer 75 % tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver (heri kan indgå bl.a. gruppearbejde og gruppepræsentation), som stilles i løbet af kurset.

Hvis den studerende ikke kan bestå ved aktiv deltagelse/løbende evaluering er der brugt et eksamensforsøg.

Syge- og re-eksamen:

Skriftlig.

Prøven er individuel.

Prøven er en hjemmeopgave, med en af den studerende valgt og af den kursusansvarlige underviser godkendt problemstilling i relation til pensum.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Sidetal: 5-7 sider.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- De studerendes noter
- Pensum
- Anden faglig litteratur.

ECTS: 5

Bedømmelsesform: Bestået/ikke bestået

Censur: Intern prøve

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning - Psychological approaches to religion: an overview

v/ Bo Allesøe Christensen & Sarah Awad

In this lecture we will introduce

1) the history of psychology of religion based on Wulff (1991). Focus here will be historically delineating two overall approaches to religion, one stressing objective factors and the other stressing more subjective factors. These will be exemplified using Boyer (2003) and Hopkins (2011)

- 2) the notion of religious worlds based on Paden (1994), this will give an understanding of what is often characterised as a religious worldview, like using rituals, myths etc. Providing a background for understanding and analyzing religious thought and belief systems.
- 3) how to analyze religion from a cultural psychological perspective using Belzen (2010).

Based on this overall introduction, the rest of the course will be presented: first, a focus on the more subjective factors starting with William James' *Varieties of religious experience*, second, stressing a more objective in the sense of sociological understanding, starting with Max Weber and going up to Rosa's recent book on religion in democracy. Where these two lectures are of a more theoretical and broad character, the last one is aimed at a more practical understanding of how to engage with religious beliefs as part of a clinical practice.

Litteratur:

- Burns, T. A. (2016). The curious case of collective experience: Edith Stein's phenomenology of communal experience and a Spanish fire-walking ritual. *The Humanistic Psychologist*, 44(4), 366-380 [14 s.]
- Hopkins, N. (2011). Religion and social capital: Identity matters. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 21(6), 528-540. [13 s.]
- Paden, W. (1994). *Religious Worlds*. Beacon Press. (pp.51-68 – chapter on Worlds) [18 s.]
- Wulff, David M.(1991). *Psychology of Religion*. John Wiley and Sons. (s. 1-40) (possible other chapters as introduction) [41 s.]
- Xygalatas, D., Konvalinka, I., Bulbulia, J., & Roepstorff, A. (2011). Quantifying collective effervescence: Heart-rate dynamics at a fire-walking ritual. *Communicative & Integrative Biology*, 4(6), 735-738. [3 s.]
- Xygalatas, Dimitris, Uffe Schjoedt, Joseph Bulbulia, Ivana Konvalinka, Else-Marie Jegindø, Paul Reddish, Armin W. Geertz, and Andreas Roepstorff. 2013. "Autobiographical Memory in a Fire-Walking Ritual." *Journal of Cognition and Culture* 13:1–16. [16 s.]

2. Forelæsning - Altered States of Consciousness: From personal experience to collective symbol

v/ Brady Wagoner

"Our normal waking consciousness, rational consciousness as we call it, is but one special type of consciousness, whilst all about it, parted from it by the filmiest of screens, there lie potential forms of consciousness entirely different... How to regard them is the question,—for they are so discontinuous with ordinary consciousness. Yet they may determine attitudes though they cannot furnish formulas, and open a region though they fail to give a map." (James, 1902, p. 388)

In his classic book *The Varieties of Religious Experience*, William James aims to develop a psychological account of religion as a transformative personal experience that brings us in touch with and aligns us to an 'unseen order'. Through detailed case studies he describes how 'sick souls' and 'divided selves' are united through such experiences, giving value and meaning

to life. According to his *Pragmatism*, these experiences are to be judged by their 'fruits' rather than the roots.

Of particular interest is the chapter on 'mysticism' which he characterised as being ineffable, noetic, fleeting and passive. This was inspirational for research on (1) anthropological accounts of religious experiences, which attempt to ground them in both a psychological and cultural process (Obeyesekere, 2012), and (2) psychedelics and therapy (Pollan, 2012) – James himself points out that such mystical experiences can also be occasioned by psychoactive drugs, such as nitrous oxide and alcohol (having even done research on the former—James, 1885).

Finally, this lecture will compare these insights to Durkheim's (2012) sociological approach, which unlike James's (1902) definition requires the existence of an institution of religion such as a church. Yet in both accounts religion is grounded in a (re)vitalising form of consciousness that is distinct from our normal pragmatic existence. The main difference is that Durkheim saw this as the basis for social life (which is where he finds life's meaning), while James saw it as being transformative of our personal attitude to life.

Litteratur:

- James, W. (1902). *The Varieties of Religious Experience: A study in human nature*. Longmans. (Lectures XVI and XVII). <https://www.gutenberg.org/cache/epub/621/pg621-images.html#toc23> [50 s.]
- Niebuhr, R.R. (1997). William James on religious experience. In R.A. Putnam (Ed.), *The cambridge companion to William James*. CUP. [21 s.]
- Obeyesekere, G. (2012). *Awakened Ones: A phenomenology of visionary experience*. Colombia University Press. (Book 1) [50 s.]
- Pollan, M. (2012). *How to Change Your Mind: What the New Science of Psychedelics Teaches Us About Consciousness, Dying, Addiction, Depression, and Transcendence*. Penguin. [50 s. of your own choice]
- Wagoner, B. & Awad, S.H. (in press). Cultivating a crowd: Cultural tools of protest action. In S. Tutenges & P. Smith (eds.), *Collective Effervescence*. Temple University Press. [18 s.]

3. Forelæsning - Hope and Despair: Existential underpinnings of religious longing v/ Alfred Sköld

This lecture explores the psychological and existential underpinnings of religion, with particular emphasis on hope and despair. Human beings are the only species on earth that live their lives in the shadow of gods, and when 85% of the world's population identify as religious in some form, it seems safe to say that a religious sentiment is a defining feature of humanity. Since it is difficult to see how God could be a product of evolution, where does the idea of God come from? What function does faith serve in the broader endeavor of human existence?

In this lecture, we will approach the psychology of religion through the lens of existential

thought – focusing less on its institutionalized practice and questions of power. What role do faith and belief play in light of the broader existential structures that shape our lives? What does it mean to hold a religious belief in something or someone? What does it mean to lose faith? Does the existence of God matter at all? And what forms do religious longings take in a secularized society like ours?

Readings:

- Critchley, S (2018). *Notes on Suicide*. Fitzcarraldo Editions. [85 s.]
- Huber, J (2023). Hope from Despair. *The Journal of Political Philosophy*: 31(1), 80–101. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jopp.12283> [22 s.]
- Kierkegaard, S. (1849/2006). Sygdomen til døden, s. 7-37. GADS Forlag. <https://sks.etxt.dk/forside/indhold.htm> [35 s.]
- McGeer, V. (2004). The Art of Good Hope. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 592(1), 100-127. https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/159qapk/cdi_crossref_primary_10_1177_0002716203261781 [35 s.]
- Steinbock, A. J. (2007) The Phenomenology of Despair, *International Journal of Philosophical Studies*, 15(3), 435-451. <https://www.tandfonline.com/zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1080/09672550701445431> [16 s.]

4. Forelæsning - Tackling religious beliefs and practices in clinical practice

v/ Michelle Angelica Lind Kaptain

In this lecture, we will examine the ways religious beliefs and practices can both enhance and obstruct psychological treatment in clinical practice. How can the therapist navigate competently between clinical psychological thinking on the one hand and religious beliefs in both the patient and therapist on the other? The lecturer works with patients in an outpatient treatment facility for sexual dysfunctions and regularly meets patients who struggle with their psychological and sexual health in combination with religious convictions. Sexual practices and expectations are extremely culturally sensitive, and we will work with clinical cases to understand how different religious traditions are part of a complex interplay between the mind, the body, the social world, and the cultural world.

Litteratur:

- Sodemann, M. & Hawwa, A. (2019) Seksualitet i et tværkulturelt perspektiv, kap. 15, s. 343 – 368 i Graugaard, C. et al. (2019), *Sexologi – faglige perspektiver på seksualitet*, Munksgaard [25 s.]
- Oxlund, B., (2019), *Seksuelle rettigheder*, kap. 5 pp. 143 – 159 i Graugaard, C. et al. (2019), *Sexologi – faglige perspektiver på seksualitet*, Munksgaard [17 s.]
- George W. Turner & William R. Stayton (2022) Are sex therapy and God, strange bedfellows? Case studies illuminating the intersection of client sexuality with spirituality, religion, faith or belief practices, *Sexual and Relationship Therapy*, 37:3, 324-341, DOI: 10.1080/14681994.2021.2007235 [17 s.]
- Jayne, A, et al. (2021) Predictors of Sex Anxiety: Emphasis on Religion in Childhood,

Religious Values, and Family Communication in Sexuality & Culture (2021) 25:525–539
<https://doi.org/10.1007/s12119-020-09781-x> [16 s.]

- Silva, A. C. M., Sei, M. B., & Vieira, R. B. A. P. (2021). Family, religion, and sex education among women with vaginismus: A qualitative study. *Psicologia: Teoria e Prática*, 23(3), 1–24. doi:10.5935/1980-6906/ePTPCP13276 [25 s.]

Pensum antal sider i alt: 520 sider

Ungdommen og præstationskultur

Modultitel dansk: *Ungdommen og præstationskultur*

Modultitel engelsk: *Youth in a Culture of Achievement*

ECTS: 5

STADS-kode: HEA880025V

Placering

Forår

Valgfag på Bacheloruddannelsen

Modulansvarlig

Peter Clement Lund, pclement@ikp.aau.dk

Undervisere

Paula Cavada Hrepich pcavadah@ikp.aau.dk

Peter Clement Lund pclement@ikp.aau.dk

Søren Christian Krogh sck@ikl.aau.dk

Katrine Vraa Justenborg kvju@ikl.aau.dk

Noomi Christine Linde Matthiesen noomi@ikp.aau.dk

Gry Dorthe Kjærdsdam Telléus gdkdt@ikp.aau.dk

Type og sprog

Valgfag.

Undervisningen foregår på dansk.

Mål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om:

- idéhistorisk, teoretisk og begrebsmæssig udvikling af fænomenet "ungdom"
- præstationskultur som begreb og fænomen
- sammenhæng mellem ungdom og præstationskultur
- betydning af præstationskultur i ungdomsalder for klinisk og pædagogisk psykologisk arbejde

Færdigheder

- at analysere præstationskulturens indflydelse på unges hverdagsliv på individuelt niveau og gruppeniveau
- analysere psykologiske problemstillinger på baggrund af de forskellige discipliners tilgange til og syn på ungdom og præstationskultur
- at reflektere over ungdom og præstationskultur i pædagogisk og klinisk psykologisk arbejde
- at anlægge et kritisk reflekteret perspektiv på konkrete cases

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at analysere, diskutere og vurdere de forskellige tilganges perspektiver på ungdommen i en præstationskultur på både det individuelle og det sociale niveau
- at argumentere for fordele og ulemper ved forskellige discipliners teoretiske, metodiske og empiriske forståelser af ungdom og præstationskultur

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

En del af ungdomsforskningen har fokus på de forskellige måder orienteringen mod præstation kan genfindes på tværs af ungdomslivets kontekster, og hvordan de påvirker unges tilblivelsesprocesser. Den psykologiske forskning fokuserer på, hvordan præstationskultur sætter betingelser for processer, der er involveret i unges tilblivelse og forhandling af deres væren, samt hvorledes de burde være.

Dette kursus analyserer sammenhængen mellem præstationskultur og ungdommen på tværs af de individuelle og sociale niveauer. Valgfaget vil give teoretisk og empirisk viden fra forskellige discipliner så som sociologi, ungdomsforskning, kultur psykologi, udviklingspsykologi, klinisk psykologi og pædagogisk psykologi. Denne bredde muliggør forskellige perspektiver på og analyser af problematikker og konsekvenser af samtidens vilkår for unge både på et samfundsmæssigt og individuelt niveau.

Deltagere

Bachelorstuderende på 4. eller 6. semester.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser
Forelæsning + intro	3 timer	Understanding Youth from a psychological Perspective	Paula Cavada Hrepic
Forelæsning	4 timer	Introduktion til Præstationssamfundet	Peter Clement Lund
Forelæsning	4 timer	Er ungdomskultur præstationskultur?	Søren Christian Krogh
Forelæsning	4 timer	Ungdom, trivsels & krop	Katrine Vraa Justenborg
Forelæsning	2 timer	Præstationskultur i et klinisk perspektiv	Gry Dorte Kjærdsdam Telléus
Forelæsning	2 timer	Præstationsfrigørende pædagogik	Noomi Matthiesen

Eksamen:

Aktiv deltagelse/løbende evaluering

Prøven består i tilfredsstillende aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer 75 % tilstedeværelse

samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset. Disse opgaver kan bl.a. indebære aktiv deltagelse i igangværende forskningsprojekter, naturalistisk observation og fremlæggelse heraf, og/eller udfærdigelse og gensidig evaluering af reflekterende essays.

Hvis den studerende ikke kan bestå ved aktiv deltagelse/løbende evaluering er der brugt et eksamensforsøg.

Syge- og re-eksamen:

Skriftlig.

Prøven er individuel.

Prøven er en hjemmeopgave, med en af den studerende valgt og af den kursusansvarlige underviser godkendt problemstilling i relation til pensum.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Sidetæl: 5-7 sider.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- De studerendes noter
- Pensum
- Anden faglig litteratur.

ECTS: 5

Bedømmelsesform: Bestået/ikke bestået

Censur: Intern prøve

Hvis den studerende ikke kan bestå ved aktiv deltagelse/løbende evaluering, er der anvendt et eksamensforsøg

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Understanding Youth from a psychological Perspective

Paula Cavada Hrepich (3 timer)

This lecture will introduce the course and psychology's main perspectives and contributions to youth's modern conceptualisation and characterisation, examining both traditional and critical theories. By exploring foundational frameworks alongside contemporary critiques, it delves into why and how adolescents and young people navigate central issues such as identity, autonomy, relationships, and societal expectations. The lecture is centred on exploring how youth is both understood as a culturally constructed category and a universally biological phase and understanding the possibilities and constraints that both positions bring in the analysis of everyday lived experiences of young people across diverse cultural and socio-economic backgrounds.

Pensum:

- Arnett, J. J. (2024). A longer road to adulthood. In *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties (3rd ed)*, p. 328-341. Oxford Scholarship. <https://doi->

[org.zorac.aub.aau.dk/10.1093/oso/9780197695937.003.0001](https://doi.org/10.1093/oso/9780197695937.003.0001) [26 s.]

- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551–558. <https://doi.org/10.1037/h0023281> [8 s.]
- Zittoun, T. (2007). Symbolic resources and responsibility in transitions. *YOUNG*, 15(2), 193–211. <https://doi.org/10.1177/110330880701500205> [18 s.]
- Lasgaard, M., Christiansen, J., & Bramsen, R. H. (2015). Overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse - lavt selvværd samt symptomer på depression og angst øger risikoen for ensomhed. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, 52(2), 68-80. [13 s.]
- Lesko, N. (1996). Denaturalizing Adolescence: The Politics of Contemporary Representations. *Youth & Society*, 28(2), 139–161. <https://doi.org/10.1177/0044118X96028002001> [22 s.]

2. Seminar: Introduktion til Præstationssamfundet

Peter Clement Lund (4 timer)

I forelæsning vil jeg kigge nærmere på den begrebsliggørelse af samtiden vi kalder for Præstationssamfundet. Med udgangspunkt i Anders Petersens bog fra 2016 skal vi dykke ned i hvad et præstationssamfund er for en størrelse, på hvilken baggrund det fremtræder, hvordan vi kan se det i vores hverdagsliv og i de lidelser den afføder, samt diskutere konsekvenser og mulige udveje. Der er opgivet et udsnit af bogen til denne forelæsning, men anbefalingen er selvfølgelig at læse hele bogen.

I seminaret vil vi diskutere ting som: Hvor relevant er perspektivet i dag? Har begrebet sejret sig selv ihjel? Kan I finde steder, hvor præstationssamfundet er særligt mærkbart? Har I egne erfaringer med det? Hvad kan man gøre ved det? Kan man forestille sig præstationsfrie rum eller oplevelser, der kunne hjælpe? Hvilke?

Pensum:

- Petersen, A. (2016). Præstationssamfundet. København: Hans Reitzels Forlag (pp. 51-73) [22 s.].
- Petersen, A. (2015). Diagnoser som designet orden: Depression i præstationssamfundet. In S. Brinkmann, & A. Petersen (Eds.), *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. Klim. (pp. 59-82) [23 s.].
- Han, B. C. (2012). Træthedssamfundet. Møller. (pp. 9-27) [18 s.].
- Petersen, A., Madsen, O.J. The achievement society: youths too good for their own good? *Subjectivity* 30, 23–38 (2023). [The achievement society: youths too good for their own good? | Subjectivity](#) [15 s.]
- Pedersen, O. K. (2011) *Konkurrencestaten*. København: Hans Reitzels Forlag (pp. 11-39) [28 s.]

3. Seminar: Er ungdomskultur præstationskultur?

Søren Christian Krogh (4 timer)

Til seminaret undersøger vi den præstationskultur, som siges at være udbredt blandt samtidens unge, og som har forårsaget ikke blot en stigning men også demografiske ændringer i udsattebilledet blandt – såkaldte nye former for udsathed. Vi gør dette igennem helt centrale begreber/genstandsfelter inden for den sociologisk orienterede ungdomsforskning såsom kultur/subkultur, modstand, identitet, generationer, forbrug, distinktioner og transition. Litteraturen til seminaret er udvalgt for særligt at give indblik i tre aspekter i den forbindelse: 1) Johanssons artikel udfolder de to overordnede tilgange, der dominerer ungdomsforskningen:

ungdomskultur og unge i transition. De to andre artikler forholder sig henholdsvis til 2) farerne/udfordringerne ved at anvende brede samtidsdiagnoser på ungdomslivet i dag, og 3) hvordan unge også skaber modstand mod dominerende kulturelle forestillinger i kraft af deres hverdagspraksisser. Seminaret har derfor ikke kun til henblik at skabe en forståelse for fænomenet præstationskultur, som den kan tage sig ud blandt unge, men at give en indføring i de spørgsmål og genstandsfelter, der præger ungdomsforskningen som helhed. Seminaret vil løbende skifte mellem forelæsning og øvelser/fælles diskussioner.

Pensum:

- Johansson, Thomas (2017): Youth studies in transition: theoretical explorations. *International Review of Sociology*, 27(3) 510-524. https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?docid=cdi_crossref_primary_10_1080_03906701_2016_1261499&context=PC&vid=45KBDK_AUB:AUB&lang=da&search_scope=MyInst_and_CI&adaptor=Primo%20Central&tab=Everything&query=any,contains,Youth%20studies%20in%20transition:%20theoretical%20explorations&offset=0&searchInFulltext=false [15 s.]
- Krogh, Søren Christian & Ole Jacob Madsen (2024): Dissecting the Achievement Generation: How Different Groups of Early Adolescents Experience and Navigate Contemporary Achievement Demands. *Journal of Youth Studies*, 27(5) 706-722. https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/159qapk/cdi_informaworld_taylorfrancis_310_1080_13676261_2022_2162812 (E-pub ahead of print, 04.01.2023) [16 s.]
- Krogh, Søren Christian, Sune Qvortrup Jensen & Malene Charlotte Larsen (2024): Girl Culture, Unspectacular Resistance and Social Media – A Study of How Adolescent Girls Undo Emphasized Femininity through Shitposting. *Journal of Youth Studies*. (E-pub ahead of print, 19.08.2024). <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13676261.2024.2392631?src=recsys%20%20%5CI%20%22abstract> [18 s.]

4. Seminar: Ungdom, trivsels & krop

Katrine Vraa Justenborg (4 timer)

De seneste år har der været et stort fokus på unge trivsel, men forskning glemmer ofte, at have blik for unges perspektiver på, hvad trivsel er for et fænomen, og hvilke forhold der påvirker dette. I løbet af denne forelæsning vil vi derfor dykke ned i unges egne perspektiver på, hvad der skal til for, at de har det godt, hvad der betyder noget for dem i deres hverdagsliv og hvad de selv gør for at trives. Som en del af de unges svar på de trivselsudfordringer de står overfor, bliver kroppen fremhævet som ét helt centralt forhold. Derfor vil vi have et særligt fokus på krop og kropslige tilblivelse. Vi vil også interessere os for, hvordan institutionelle forhold er med til at forme unges forståelser af dem selv, deres trivsel, deres kroppe og de normer, de er en del af.

I forlængelse af forelæsningen vil vi interessere os i seminaret for vores egne voksenforståelser af unges trivsel, og overveje hvordan vi kan udfordre disse i mødet med unge. Kan der være forhold vi tager forgivet, ikke overvejer, eller helt afviser, fordi de unges perspektiver adskiller sig fra vores.

Pensum:

- Justenborg, K.V., Sørensen, N.U. & Larsen, K. (2024): Full article: Bodies in motion: exploring transformations of students' embodied practices through middle school years [21 s.]

- Justenborg, K.V. & Landis, L. (2024): Social klasses betydning for pigers trivsel i folkeskolen. *Dansk Pædagogisk tidsskrift*(accepteret til udgivelse efterår 2024 – link eftersendes). [15 s.]

5. Præstationskultur i et klinisk perspektiv

Gry Dorthe Kjærdsdam Telléus (2 timer)

I denne forelæsning skal vi kigge nærmere på ungdomslivet og mental sundhed, med et særligt blik på kropstilfredshed og medierne – alt sammen fra et klinisk psykologisk perspektiv.

Pensum:

- Uchôa, F. N. M., Uchôa, N. M., Daniele, T. M. d. C., Lustosa, R. P., Garrido, N. D., Deana, N. F., Aranha, Á. C. M., & Alves, N. (2019). Influence of the Mass Media and Body Dissatisfaction on the Risk in Adolescents of Developing Eating Disorders. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(9), 1508. <https://doi.org/10.3390/ijerph16091508> [11 s.]
- Rachel F. Rodgers, Susan J. Paxton, Henri Chabrol, Effects of parental comments on body dissatisfaction and eating disturbance in young adults: A sociocultural model, *Body Image*, Volume 6, Issue 3, 2009, Pages 171-177, ISSN 1740-1445, <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2009.04.004>. [6 s.]
- Anna Vannucci & Christine McCauley Ohannessian (2018) Body Image Dissatisfaction and Anxiety Trajectories During Adolescence, *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 47:5, 785-795, DOI: 10.1080/15374416.2017.1390755 [10 s.]
- Jeppesen P, Obel C, Lund L, Madsen KB, Nielsen L, Nordentoft M. Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – forekomst, fordeling og forebyggelsesmuligheder. København: Vidensråd for Forebyggelse, 2020. Side 99-166 og 181-252. [boern unge mentale digi 01 0.pdf](#) [estimeret 69 s.]

6. Forelæsning: Præstationsfrigørende pædagogik

Noomi Matthiesen (2 timer)

Denne forelæsning tager udgangspunkt i en historisk analyse af, hvordan skolen, dagtilbuddet, og fritidspædagogikken bidrager til opretholdelsen af præstationssamfundet, og udviklingen af præstationssubjektet. Dernæst vil præstationsfrigørende pædagogik blive introduceret. Der vil være en diskussion af udfordringer i forbindelse med en pædagogik, der har til formål at være præstationsfrigørende.

Pensum:

- Jacobsen, B. (2024). Educational performance pressure and mental ill-being: the case of Danish primary and lower secondary schools, 1975–2024, *Educational Review*, DOI: 10.1080/00131911.2024.2383897 [18 s.]
- Kofod, E.H., Nielsen, M., Rønberg, M. & Birk, R. (2024). Den ufuldendte søgen efter præstationsfrie rum. Kapitel 7. I: P.C. Lund & A. Sköld (red.) *Det syge samfund*. Samfundslitteratur. S. 149-164. [15 s.]
- Madsen, O.J. (2021). Young, Privileged and Sick. In: Deconstructing Scandinavia's "Achievement Generation". *Palgrave Macmillan*, Cham. P. 67-93

https://doi.org/10.1007/978-3-030-72555-6_4 [28 s.]

- Meier, J. & Nielsen, K. (2023). Individualiseringens janushoved – Unges liv mellem blød og hård individualisering. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*. 4(1), s. 1-15.
Individualiseringens janushoved [15 s.]
- Petersen, A., Madsen, O.J. The achievement society: youths too good for their own good? *Subjectivity* 30, 23–38 (2023). <https://doi.org/10.1057/s41286-023-00147-w> [15 s.]
- Ringskou, L., Matthiesen, N., Brinkmann, S., & Szulevicz, T. (2024). Præstationsfrigørende pædagogik på det fritidspædagogiske område. BUPL s. 11-29
https://bupl.dk/sites/default/files/2024-09/Præstationsfrigørende%20pædagogik%20på%20det%20fritidspædagogiske%20område_2024_Forsk%2064.pdf [18 s.]

Pensum antal sider i alt: 483 sider